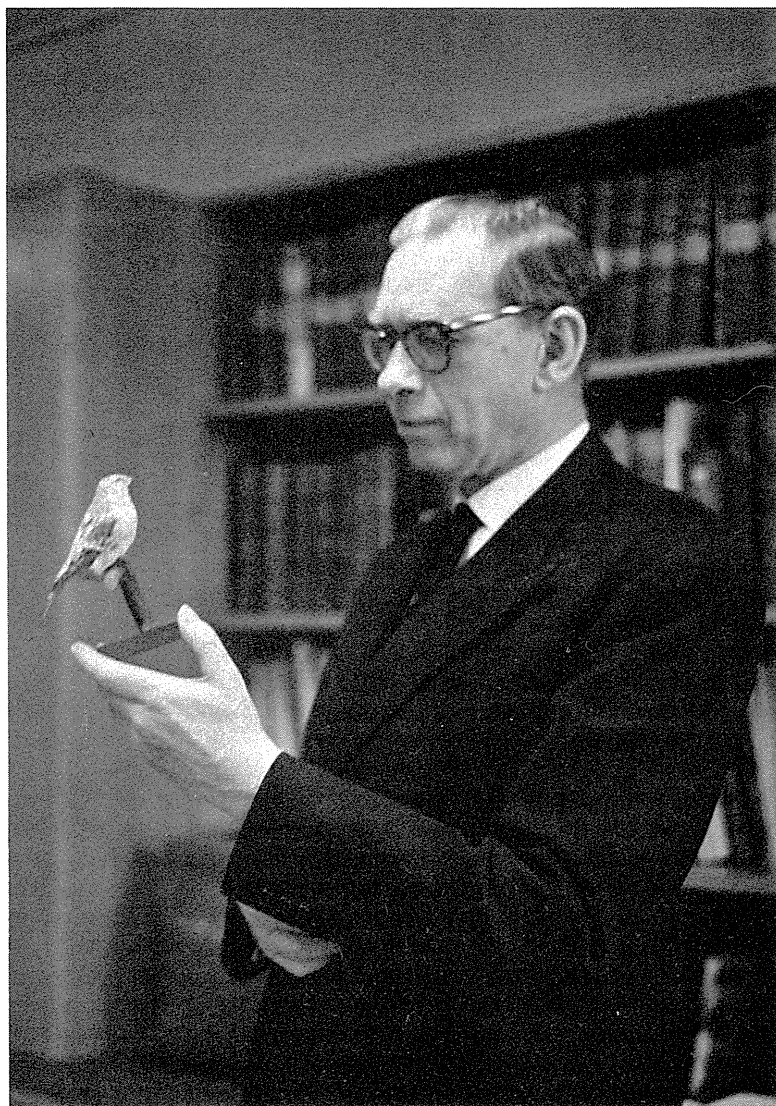

Finn Salomonsen og fuglene

LORENZ FERDINAND

Finn Salomonsen har som få været vidtfavnende i sit ornitologiske engagement. Fuglene har fyldt hans liv allerede fra drengeårene. I en artikel *The making of an Arctic Naturalist* fra 1973 i et canadisk tidsskrift beskriver han,

hvorfor og hvordan han blev zoolog. Hans hovedinteresse vaskede i gymnasietiden mellem fugle og marine invertebrater, og afgørende for at det blev fuglene, var den tidlige kontakt med Danmarks mest kendte fugleforsker i begyn-

Vorskø 1945.

delsen af dette århundrede, vekslerer E. Lehn Schiøler. Som skoledreng kom Salomonsen regelmæssigt hos Schiøler og fik herved lejlighed til at lære af denne. I 1925 fulgte Salomonsen – 16 år gammel – med på Schiølers ornitologiske ekspedition til Nordgrønland, sammen med bl. a. konservator Henning Scheel og maleren Johannes Larsen, og han er sikkert en af de yngste, der nogensinde har deltaget i en ekspedition.

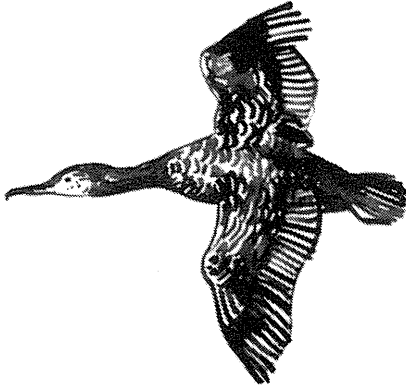
Salomonsen studerede zoologi ved Københavns Universitet, tog magisterkonferens i 1932 og har siden først og fremmest anvendt sin tid på videnskabelige fuglestudier. Efter museumsinspektør Hørrings død i 1942 blev han leder af Zoologisk Museums ornitologiske afdeling, hvor han bl. a. har bestyret de store fuglesamlinger. De videnskabelige emner, han har arbejdet med, har været vidtrækkende: Fuglenes udbredelse, ringmærkning, artsdannelse, Danmarks, Færøernes og Grønlands fugleliv, tropiske fugles slægtskabsforhold m.v. Han har skrevet snesevis af afhandlinger, alle af høj videnskabelig karat, og har opnået et internationalt ry som få andre danske zoologer. Højdepunktet i hans videnskabelige karriere

var, da han blev præsident for den internationale ornitologiske kongres i Haag i 1970.

Finn Salomonsen har ikke alene arbejdet ved skrivebordet, men har også været en begejstret feltornitolog, en ihærdig ekspeditionsmand, en systematisk ringmærker og en dygtig indsamler. Hans ekspeditioner er først og fremmest gået til Grønland, men to gange har målet været områder i Stillehavet, hvor der blev indsamlet store og værdifulde samlinger af tropiske fugle til Zoologisk Museum. I 1950–51 foretog han i forbindelse med Galatheaekspeditionen en større indsamlingsekspedition til en af de sydlige øer på Filippinerne, Mindanao, sammen med afdøde konservator Erik Petersen og cand. mag. Torben Andersen. Forløbet af denne ekspedition har han beskrevet i bogen *Mindanao* (1952). Heri gives der samtidig en populær beskrivelse af Filippinerne, der viser Salomonsens store interesse for mange andre forhold end fugle. I 1960–61 fik han sammen med bl. a. dr. phil. Torben Wolff startet en ny indsamlingsekspedition til Stillehavet. Den foregik på »Noona Dan«, som skibсреder Knud Lauritzen havde stillet til rådighed for Zoologisk Museum. I særligt udvalgte områder på de sydvestligste øer af Filippinerne, hvor der ikke, eller kun i ringe grad, tidligere havde været foretaget ornitologiske undersøgelser, blev der indsamlet materiale. Resultaterne var store; der blev fundet en enkelt ny fugleart, flere nye underarter og indsamlet eksemplarer af arter, der tidligere kun var kendt i få individer.

Salomonsens mere populære forfattervirksomhed startede med udgivelsen af bogen *Fugletrækket over Danmark*, som siden er kommet i flere udgaver. Denne bog har givetvis stimuleret fugleinteressen hos mange. Det gælder også hans to bøger om fuglelivet i

Grønland, *Grønlands fugle* (1950–51) og *Fuglene på Grønland* (1967). Salomonsens æstetiske og kunstneriske sans træder særligt tydeligt frem i den første af disse to bøger, som hans gode ven, maleren Gitz-Johansen, har illustreret med sine pragtfulde farveplancher.

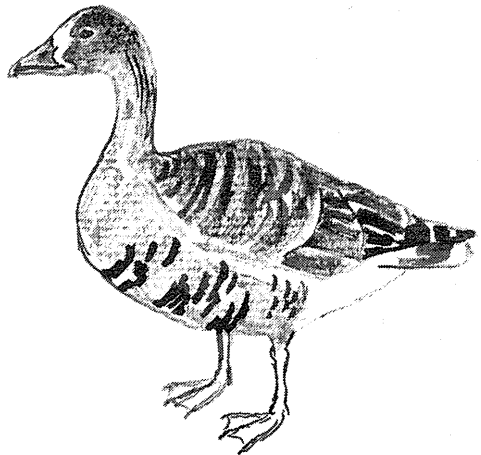
Bogen *The Arctic Year* (1958), der er oversat til bl. a. russisk, skrev Salomonsen sammen med polarforskeren Peter Freuchen. På en indlevende og episk måde beskrives måned for måned dyr og menneskers levevilkår og tilpasning til de ekstreme klimatiske forhold i den arktiske verden.

Salomonsens evne og lyst til at berette og forklare er også kommet til udfoldelse i radio og fjernsyn, i avisartikler, og først og fremmest i de faglige foreninger. Hans fremstilling er levende og medrivende og meget omhyggelig. I bøger og andre skriftlige arbejder har Salomonsen vist en beherskelse af sproget som få andre danske zoologer. Han har let ved at skrive, behersker mange stilarter og udtrykker sig lige flydende på dansk og engelsk. Stilen tilpasser han det publikum, han henvender sig til. I værket *Karen Blixen og Fuglene* har Finn Salomonsen i et kapitel gennemgået Karen Blixens produktion set ud fra et ornitologisk synspunkt. I dette kapitel har han i nogen grad identificeret sig med Karen Blixens aristokratiske livssyn. I omtalen af *Den afrikanske Farm* har han selv nogle visioner om fuglenes og naturens skæbne, en vurdering der givetvis er et udtryk for hans ret pessimistiske livssyn:

»Naturens undergang i Vesterlandet er ved at blive en realitet, begrædt af kun de få; Danmark er en af de førende i udviklingen. Menneskehedens enorme myretue, der årligt multiplicerer sig, vælter sig frem overalt, dens

teknik forpuster og forgifter elementerne, opfylder landet og vandene og fortærer eller fordriver alt. Når kun mennesket er tilbage og alt andet borte, skønheden, blomsterne, fuglene, når menneskene kun har ståplads på jorden, vil livets skuespil blot kunne ses fra galleriet, og det bliver da svært at erkende dets storhed. Det der gør fremtidsudsigterne så forstemmende, er det forhold, at mennesket er engageret i udviklingen via sine instinkter. Der er tale om en ubønhørlig proces, biologisk betinget, fælles for alle levende væsener. Dette erkendes sjældent, i hvert fald ikke af dem, der planlægger fremtiden«.

Finn Salomonsen har i mange år været en fremtrædende fortæller for natur- og fuglebeskyttelse. I talrige foredrag, i avisartikler og på anden måde har han i aktuelle beskyttelsesproblemer talt fuglenes sag. Hans betydning for fuglefredning har i meget høj grad berøet på, at han på overbevisende måde har argumenteret

for, at mennesket har en pligt til at være skånsom over for fuglene og det ydre miljø. De emner, han i særlig grad har skrevet om, er jagt og biotopbeskyttelse. Hans største praktiske indsats for fugle- og naturbeskyttelse har været hans medvirken til at forme jagtlovskommissionens betænkning i 60'erne, samt fremfor alt hans indsats på Grønland (se side 9-24). Arbejdet for fuglebeskyttelse har han først og fremmest udført gennem sit medlemsskab i den danske komite for international fuglebeskyttelse (I.C.B.P.) og i bestyrelsen for Dansk Ornithologisk Forening.

Finn Salomonsens betydning for Dansk Ornithologisk Forening er et kapitel for sig. Han blev medlem af foreningen allerede som 14-årig (1923) og skrev sin første videnskabelige artikel i Tidsskriftet i 1927. Han har siden da skrevet flere artikler end nogen anden, og der findes næppe en årgang af Tidsskriftet siden 1927, hvor Salomonsen ikke har været forfatter til en eller anden kortere eller længere artikel eller meddelelse. Han har altid været en meget aktiv og flittig deltager i foreningens møder, hvor han sikkert har holdt flere foredrag end nogen anden. Han blev medlem af bestyrelsen i 1943 og var fra 1943-1961 redaktør af Tidsskriftet. Efter skovrider Vagn Holsteins død var han foreningens formand fra

1959 til 1971, og i denne lange periode var han den ledende kraft i arbejdet med at forme den forening, vi har i dag. Han havde mange roller: den omhyggelige, næsten pertentlige, redaktør, den diplomatiske formand og det engagerede bestyrelsesmedlem, men hans hovedsigte var altid, at foreningen skulle trives og fuglesagen skulle fremmes. Hans formandsberetninger er skrevet med et jugement, der gør dem til vigtige aktstykker i foreningens historie, og samtidig er de vidnesbyrd om hans store interesse for foreningen. I 1960 ydede han en ganske særlig indsats ved sin medvirken til en revision af foreningens love, der bl. a. medførte en udvidelse af bestyrelsen, og som var en af grundene til foreningens store medlemsfremgang og aktivitetsudvidelse i 60'erne. I 1971 trak han sig tilbage som formand på grund af sygdom og blev da udnævnt til æresmedlem af foreningen.

Dette nummer af Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift er tilrettelagt som en hyldelse til Finn Salomonsen for hans enestående virke for fuglesagen. Samtidig er det en varm og hjertelig tak fra Dansk Ornithologisk Forening for de mange år, han har arbejdet for foreningens trivsel og stadigt øgede betydning.

Til lykke!

